

พื้นที่ทับซ้อน เรื่องสำคัญต่อความมั่นคงแห่งชาติ

ย้อนกลับไปหลังจากที่มีการปฏิวัติอุตสาหกรรม ประเทศในยุโรปหลายประเทศได้ทำการล่าอาณานิคม เพื่อผลประโยชน์ต่อประเทศตนเองการได้อาณานิคมเสมือนกับเป็นการได้อาณาเขต ดินแดนที่มากขึ้น ซึ่งในดินแดนนั้นเองมีทรัพยากรธรรมชาติ รวมไปถึงทรัพยากรมนุษย์แต่ทว่าการล่าอาณานิคมด้วยการใช้กำลังนั้นได้หมดสิ้นไป เพราะไม่เป็นการยอมรับของนานาอารยประเทศ รวมทั้งประชาคมโลกได้มีการก่อตั้งกลุ่มต่าง ๆ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ รวมถึงให้ความช่วยเหลือกันแต่ถึงอย่างไรก็ตามยังมีพื้นที่ที่ไม่สามารถตกลงกันได้ว่าเป็นของชาติใดกันแน่ ดังนั้นจึงเป็นปัญหาเพราะบางที่ทำให้เกิดเป็นข้อพิพาทระหว่างประเทศได้

การที่จะกล่าวว่าประเทศใดมีฐานะเป็นรัฐ หมายถึง รัฐชาติ (Nation State) โดยสมบูรณ์ในทางรัฐศาสตร์หรือไม่นั้น ได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์ไว้สำหรับที่เป็นเครื่องมือพิจารณาว่าประเทศใดมีฐานะที่จะเป็นรัฐ โดยที่รัฐสมบูรณ์หรือรัฐที่เป็นเอกราชนั้นจะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการเป็นอย่างน้อย คือ ประชากร ดินแดน รัฐบาล และอำนาจอธิปไตย โดยหากเราพิจารณาจากกฎเกณฑ์ดังกล่าว องค์ประกอบแรกของการเป็นรัฐ คือ ดินแดน ซึ่งคำว่าดินแดน หรือ อาณาเขตนั้น สามารถแบ่งได้ออกเป็นอาณาเขตทางบก อาณาเขตทางน้ำ อาณาเขตทางอากาศ ซึ่งอาณาเขตดังกล่าวนี้มักจะมีปัญหาเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งโดยสาเหตุของปัญหานั้นเกิดมาจากการใช้แผนที่คนละฉบับ, การปักปันแนวเขตด้วยพื้นที่ทางธรรมชาติ (อันเกิดการเปลี่ยนแปลง), หลักเขตแดนชำรุดหรือสูญหาย, การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ และการมีสนธิสัญญาหลายฉบับ และจัดทำขึ้นตั้งแต่ครั้งโบราณซึ่งเรื่องของอาณาเขตเป็นเรื่องที่ค่อนข้างสำคัญและละเอียดอ่อนกับทุกประเทศในโลก พิจารณาง่ายสุดจากประเทศไทยเราเอง รัฐธรรมนูญ ได้กำหนดไว้ในมาตราที่ ๑ ว่า “ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรหนึ่งเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้” ซึ่งเจตจำนงหมายรวมถึงการสูญเสียอาณาเขตด้วย ฉะนั้นเมื่อเกิดปัญหาเรื่องอาณาเขต มีการรุกรานอาณาเขต จึงเป็นเรื่องที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ และไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการใช้กำลังทหารเพียงอย่างเดียว เพราะกำลังทหารโดยตรงนั้นไม่ใช่เครื่องมือในการแก้ไขปัญหาที่เบ็ดเสร็จของเรื่องนี้ หากต้องใช้เครื่องมืออื่น ๆ เช่น การทูต การเจรจาในหลาย ๆ ระดับเป็นลำดับขั้นตอนไปซึ่งโดยแท้จริงนั้นปัญหาอาจจะไม่สิ้นสุดโดยถาวรตามเนื้อความที่ได้กล่าวไปนั้นว่า อาณาเขตของรัฐในปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้เป็น อาณาเขตทางบก อาณาเขตทางน้ำ อาณาเขตทางอากาศ ซึ่งพื้นที่ทับซ้อน คือ พื้นที่อาณาเขตที่หลายประเทศ กล่าวอ้างสิทธิว่าพื้นที่ตรงนั้นเป็นของตนเอง ยกตัวอย่าง เกาะเตียวหยูซึ่งเป็นหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ โดยประเทศจีน เกาหลี และญี่ปุ่น ต่างอ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนนั้น โดยแท้จริงแล้วเกาะนั้นไม่มีทรัพยากรใด ๆ เลย เป็นเพียงโขดหินที่ไหลล่อยพ่นน้ำขึ้นมา แต่ทว่ากลับมีความสำคัญต่อทั้งสามประเทศ เพราะว่าหากอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ตรงนั้นได้ จะสามารถอ้างกรรมสิทธิ์พื้นที่ในน่านน้ำ พื้นที่ทางอากาศ รวมทั้งสามารถพัฒนาพื้นที่

ตรงนั้น เช่น การถมทะเลทำสนามบิน ซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบด้านอื่น ๆ ตามมาเช่น ยุทธศาสตร์ทางทหาร พื้นที่เศรษฐกิจทางทะเล ย้อนกลับมาสู่ประเทศไทยเองก็มีพื้นที่ทับซ้อนทั้งทางบกและทางทะเล ซึ่งมักจะเป็นปัญหากับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลบริเวณอ่าวไทย จังหวัดตราด หรือพื้นที่ทับซ้อนทางบกพื้นที่เขาตังก้อน จังหวัดสระแก้ว และยังมีพื้นที่ทับซ้อนอีกหลายพื้นที่ ซึ่งยังเป็นปัญหาเรื้อรังที่ไม่สามารถจัดการได้ ซึ่งแนวทางการแก้ไขนั้นจะสามารถทำได้โดยการดำเนินนโยบายระดับรัฐบาลจนถึงระดับชุมชนในพื้นที่

การแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้ง ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญที่ไม่อาจทำให้ปัญหาดังกล่าวลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้นอาจเกิดจากเหตุผลด้านอัตลักษณ์ของชนชาตินั้นที่มีความภูมิใจในความเป็นชาติ มีอุดมการณ์ที่มั่นคงและมีจุดยืนร่วมกันในการตระหนักถึงอธิปไตย เกียรติภูมิ และผลประโยชน์ของชาติเป็นหลักซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากการตกผลึกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในอดีต ประเด็นปัญหาที่ก่อตัวขึ้นตั้งแต่อดีตกาลและถูกฝังแน่นอยู่ในความรู้สึกที่ก่อให้เกิดมุมมองด้านลบ อาจจะทำให้เกิดเป็นประเด็นความขัดแย้งขั้นรุนแรงถึงการทำสงครามเพื่อแย่งชิงดินแดนและทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวได้ตลอดจนอาจส่งผลให้เกิดกรณีพิพาทขั้นรุนแรงและขยายวงกว้างไปสู่การเป็นปัญหาด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลกได้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและหน่วยงาน ระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องของทั้งสองประเทศควรริบหาแนวทางและมาตรการในการแสวงหาความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันในการบริหารจัดการบริเวณพื้นที่ทับซ้อน

บรรณานุกรม

กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กระทรวงพลังงาน, “การพัฒนาพื้นที่ทับซ้อนไทย – กัมพูชา.”, (ออนไลน์), แหล่งที่มา :<http://www.marinerthai.com> , ๙ มิ.ย.๕๑.

รองพล เจริญพันธุ์, “แนวทางยุทธศาสตร์ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนในเขตทางทะเลไทย – กัมพูชา ด้านอ่าวไทย.”, เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่น วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๔๒, หน้า ๖๔.